

- In archieftijdschriften gelezen, aflevering 6
- Informatie in bedrijf

RECENSIES

IN ARCHIEFTIJDSCRIFTEN GELEZEN (AFLEVERING 6)

In jaargang 2003 van Bibliotheek- & archiefgids werden in deze rubriek 38 periodes geëxcerpeerd. De eindredactie van de rubriek werd verzorgd door Gustaaf Janssens. Voor de notities kreeg hij de medewerking van zeven collega's. De 'oogst' betreft artikelen die in de loop van 2002 (of vroeger) in binnen- en buitenlandse archieftijdschriften en -nieuwsbrieven zijn verschenen. Zuiver historische bijdragen worden buiten beschouwing gelaten. Publicaties met een al te plaatselijk karakter zijn niet vermeld. Sommige tijdschriften waren bij het ter perse gaan nog niet volledig verschenen, andere zullen wegens plaatsgebrek in een volgende aflevering worden behandeld. Om een en ander gemakkelijk te kunnen terugvinden, volgt een overzicht van alle geëxcerpeerde tijdschriften in Bibliotheek- & archiefgids [B&AG] Jg. 2003, met verwijzing naar de aflevering waarin zij besproken zijn.

- *ADVN Mededelingen*, 1 (2002) [ADVN-Antwerpen]: B&AG, afl. 2; p. 40 (G. Janssens)
- *Anales de Documentación*, 5 (2002) [Universidad de Murcia - Spanje]: B&AG, afl. 4; p. 42 (G. Janssens)
- *APXEIACA NEA*, afl. 20 (2002) [Griekse Vereniging van Archivarissen]: B&AG, afl. 3; p. 60 (G. Janssens)
- *Archiefleven*, 9 (2002) [vzw Vrienden van het Brugse Stadsarchief]: B&AG, afl. 6; p. 48 (J. Vannieuwenhuysse)
- *@archieflink*, 2 (2002) [vzw 't Archief. Gent on Files - Gent]: B&AG, afl. 2; p. 41 (G. Janssens)
- *Archievenblad*, 106 (2002) [KVAN - Nederland]: B&AG, afl. 5; p. 39-41 (K. Vandermeersch)
- *Archikrant*, 12 (2002) [Vrienden van het Veurns Archief - Veurne]: B&AG, afl. 6; p. 48 (J. Vannieuwenhuysse)
- *Archiv und Wirtschaft*, 34 (2001); 35 (2002: afl. 1 en 2) [Vereinigung deutsche Wirtschaftsarchivare]: B&AG, afl. 1; p. 43-44 (G. Janssens)
- *Archival Science*, 1 (2001) [Archiefschool - Universiteit van Amsterdam]: B&AG, afl. 1; p. 42-43 (G. Janssens)
- *Archivamos. Boletín Acal*, 11 (2001; afl. 41-42) [Asociación de Archiveros de Castilla y León - Salamanca]: B&AG, afl. 1; p. 43 (G. Janssens)
- *Der Archivar*, 55 (2002) [Verband deutscher Archivarinnen und Archivare]: B&AG, afl. 3; p. 59-60 (M. Oosterbosch)
- *Archivaria*, afl. 52 (fall 2001); afl. 53 (spring 2002) [Association of Canadian Archivists - Canada]: B&AG, afl. 6; p. 48-50 (G. Coppieters)
- *Archives*, 26 (2001) en 27 (2002) [British Records Association - Groot Brittannië]: B&AG, afl. 6; p. 50 (G. Coppieters)
- *Archives and Manuscripts*, 28 (2000) [Australische Vereniging van Archivarissen - Australië]: B&AG, afl. 1; p. 41 (E. Put)
- *Archiv und Wirtschaft*, 34 (2001) en 35 (2002: afl. 1 en 2) [Vereinigung deutscher Wirtschaftsarchivare]: B&AG, afl. 1; p. 3-45 (G. Janssens)
- *Archivos Estatales*, afl. 9, 10, 11 en 12 (2002) [Subdirección de los Archivos Estatales. Madrid - Spanje]: B&AG, afl. 4; p. 44 (G. Janssens)
- *Arxius*, afl. 33, 34, 35 en 36 (2002) [Catalaans Ministerie van Cultuur. Dienst voor het Archiefwezen. Barcelona - Spanje]: B&AG, afl. 4; p. 44 (G. Janssens)
- *Atlanti*, 12 (2002) [International Institute for Archival Science. Maribor-Slovenië]: B&AG, afl. 5; p. 41-42 (G. Janssens)
- *Biblioteconomia i documentació*, afl. 9

In archieftijdschriften gelezen
2002, aflevering 6

- (2002) [Universitat de Barcelona - Spanje]: B&AG, afl. 4; p. 42 (G. Janssens)
- *Brood & Rozen*, 7 (2002) [Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis - Gent]: B&AG, afl. 6; p. 50-51 (J. Vannieuwenhuysse)
- *Business Archives*, afl. 81 en 82 (2001); afl. 83 en 84 (2002) [Business Archives Council. Londen - Groot-Brittannië]: B&AG, afl. 1; p. 45 en afl. 5; p. 42-43 (G. Janssens)
- *Butlletí de l'Arxiu Nacional de Catalunya*, afl. 1 en 2 (2002) [Generalitat de Catalunya - Barcelona]: B&AG, afl. 4; p. 44-45 (G. Janssens)
- *Butlletí de l'Associació d'Arxivers valencians*, afl. 4, 5, 6 en 7 (2002) [Associació d'Arxivers valencians. Valencia - Spanje]: B&AG, afl. 4; p. 45 (G. Janssens)
- *Butlletí informatiu del'Associació d'Arxivers de Catalunya*, afl. 64, 64, 65 en 66 (2002) [Associació d'Arxivers de Catalunya - Barcelona]: B&AG, afl. 4; p. 45 (G. Janssens).
- *Comma*, 2 (2002; afl. 1-2) [Internationale Archiefraad]: B&AG, afl. 6; p. 51-52 (G. Janssens)
- *Compactus*, afl. 0, 1, 2 (2001); afl. 3, 4, 5 (2002) [Generalitat de Valencia - Spanje]: B&AG, afl. 4; p. 42-43 (G. Janssens)
- *Cr. Interdisciplinair vakblad voor Conservering en Restauratie*, 3 (2002) [Stichting Publicaties Conservering en Restauratie. Amsterdam - Nederland]: B&AG, afl. 6; p. 52 (G. Kwanten).
- *Dendermondse Museum- en Archiefberichten*, 2002 [Stedelijke Musea en Stadsarchief van Dendermonde]: B&AG, afl. 6; p. 52 (J. Vannieuwenhuysse)
- *Histoire et Archives*, 11 (2002) [Société des Amis des Archives de France]: B&AG, afl. 6; p. 52-53 (G. Janssens).
- *Journal of the Society of Archivists*, 23 (2002) [The Society of Archivists. Canterbury - Groot-Brittannië]: B&AG, afl. 2; p. 41-42 (G. Maréchal)
- *Kadoc-nieuwsbrief*, 2002 [Katholiek Documentatie- & Onderzoekscentrum - Leuven]: B&AG, afl. 2; p. 43 (G. Janssens)
- *Nuovi Annali della Scuola speciale per archivisti e bibliotecari*, 15 (2001) [Scuola speciale per archivisti e bibliotecari. Rome - Italië]: B&AG, afl. 6; p. 53 (G. Janssens)
- *OD*, 56 (2002) [Vereniging voor Docu-

- mentaire Informatievoorziening en Administratieve Organisatie (SOD) - Nederland]: B&AG, afl. 6; p. 53 (G. Janssens)
- *The Paper Conservator*, 26 (2002) [The Institute of Paper Conservation - Groot-Brittannië]: B&AG, afl. 6; p. 53 (G. Kwanten)
- *SAArchives Journal*, 42 (2001-2002) [South African Society of Archivists]: B&AG, afl. 6; p. 54 (G. Janssens)
- *Scrinium*, 55 (2001) en 56 (2002) [Verband österreichischer Archivarinnen und Archivare]: B&AG, afl. 1; p. 45 en afl. 6, p. 55 (Michel Oosterbosch)
- *Tabula*, 4 (1999) en 5 (2002) [Asociación de Archiveros de Castilla y León. Salamanca-Spanje]: B&AG, afl. 4; p. 43-44 (G. Janssens)
- '30-'50. *Berichtenblad van het Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij*, afl. 37, afl. 37bis en 'Bijlage' bij afl. 37bis ([SOMA. Brussel]: B&AG, afl. 6; p. 55 (G. Janssens)

Dank aan alle medewerkers. Wie de leesgroep wil versterken is van harte welkom.

Gustaaf Janssens

*Archivaris van het Koninklijk Paleis
Docent Archivistiek KU Leuven en GGS Archivistiek en Hedendaags Documentbeheer
e-mail: Cap@Kppr.be*

Archiefleven: Nieuwsbrief van het Stadsarchief van Brugge, 9 (2002)

Uitg.: Levend Archief vzw. Burg 11A, B-8000 Brugge (België)

Aanwezig in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel) en in de bibliotheken van de meeste West-Vlaamse archiefdiensten.

Ook in 2002 verschenen vier afleveringen van *Archiefleven*. Zij bevatten nieuws uit het archief en er worden enkele archiefdocumenten of archiefreksen uit het Stadsarchief voorgesteld: de necrologische documenten door Noël Geirnaert (afl. 1, p. 2-3), het hedendaags archief openbare werken door Jan D'hondt (afl. 2, p. 2-3), de grafvergunningen door André Vandewalle (afl. 3, p. 2-3) en de handschriften door Noël Geirnaert (afl. 4, p. 2-3). De erfgoedprojecten 'Beeldbank Brugge' (digitale opslag en ontsluiting

van een fotoverzameling) en 'Verhalenbank Brugge' (digitale opslag en ontsluiting van verhalen rond gebeurtenissen uit het collectieve geheugen) worden toegelicht. (Johan Vannieuwenhuysse)

Archikrant, 12 (2002)

Uitg.: Vrienden van het Veurns Archief. Grote Markt, 29, B-8630 Veurne (België)

Aanwezig in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel) en in de bibliotheken van de meeste West-Vlaamse archiefdiensten.

Naast nieuws uit het Stadsarchief bevatten de vier afleveringen bijdragen over de bewaarde archiefbronnen en over de lokale geschiedenis of kunstgeschiedenis. Nogal wat aandacht gaat naar het 'Project Lams', dat met vrijwilligers in het Stadsarchief een geschonken collectie bidprentjes en overlidensberichten wil inventariseren. Dit project kreeg een beurs van de Koning Boudewijnstichting binnen de campagne 'Succes verzekerd. Uw idee als inspiratiebron'.

De 'Schenking dokter Marnix Barbier' wordt kort beschreven: zij bevat originele oorkonden, zegels, zegelafdrukken en briefwisseling tussen 19de-eeuwse historici (afl. 2, p. 38). Interessant is ook een artikel van Lieven Moenaert dat rapporteert over een zoektocht naar het verspreid Oud Archief van Eggewaartskapelle (afl. 1, p. 24-34). (Johan Vannieuwenhuysse)

Archivaria: The Journal of the Association of Canadian Archivists, nrs. 52 (Fall 2001), 53 (Spring 2002)

*Red.: Candace Loewen (nr. 52) & Barbara L. Craig (nr. 53). Uitg.: Association of Canadian Archivists, P.O. Box 2596. Station D. Ottawa, ON K1P5W6 (Canada)
ISSN 0318-6954*

Aanwezig in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel) en in de bibliotheek van de Archiefschool-Nederlands Instituut voor Archiefonderwijs en -onderzoek (Amsterdam).

Aflevering 52 plaatst de betekenis van archieven in een universeel én actueel kader, meestal met methodologische uitgangspunten. Sarah Tyacke baseert zich op de verande-

ringen in visie over de plaats die archieven in verschillende landen innemen. Ze komt tot de conclusie dat de archivaris een blijvende en beslissende rol speelt in de archivalische weergave die latere generaties zich zullen vormen van de spanningen in de samenleving. De beschrijving van de methodes is met de komst van digitale archieven meer dan ooit noodzakelijk om het archivalisch beeld bij te stellen en vertekeningen te begrijpen (*Archives in a wider world: the culture and politics of archives*; afl. 52, p. 1-25). Evelyn Wareham toont aan hoe de Maori's, de oorspronkelijke bevolking van Nieuw-Zeeland, archieven gebruiken om hun rechten te doen gelden en hun geschiedenis te (her)ontdekken. Het betreft een breed spectrum van culturele aanspraken, van informatie opgeslagen in geschreven archiefstukken tot de teruggave van deze culturele rijkdommen ('*Our own Taonga, our own self coming back*': *indigenous voices in New-Zealand record-keeping*; afl. 52, p. 26-46). Nieuw-Zeeland is ook het onderwerp van de bijdrage van John Roberts (*One size fits all?: the portability of macro-appraisal by a comparative analysis of Canada, South-Africa, and New Zealand*; afl. 52, p. 47-68), die een vergelijkende analyse maakt met de toestand in Canada en Zuid-Afrika. Het uitgangspunt is de vraag of het Canadese model van macroselectie bruikbaar is voor Zuid-Afrika en Nieuw-Zeeland. Het is duidelijk dat de implementatie van een theoretisch model niet volledig strookt met de praktijk en dat rekening gehouden moet worden met plaatselijke omstandigheden. Deze ruimere visie op archiefbeheer vinden we terug in *Oral history and archives in the New South Africa: methodological issues* (afl. 52, p. 100-125) van Lisa Klopfer. Zij pleit voor een meer soepele en creatieve benadering van selectie bij oral history. Meer aansluitend bij de actualiteit geeft Bruce P. Montgomery een toelichting over de archieven van de Iraakse geheime politie rond de genocide op de Koerden in Noord-Irak eind jaren 1980. Deze archieven bevatten voldoende elementen om Saddam Hoessein voor een internationaal tribunaal te brengen. In het kader van de Belgische genocidewet arriveerden in 2001 de archieven van de Iraakse geheime politie zelfs bij het gerecht in Brussel. De auteur koestert hoge verwachtingen van de juridische vervolging van de Iraakse leiders, maar intussen is duidelijk geworden dat president G.W. Bush dit denkspoor 'minder gene-

gen' was (*The Iraqi Secret Police files: a record of the Anfal genocide*; afl. 52, p. 69-99).

Verder komt in aflevering 52 de acquisitiestrategie voor particuliere archieven aan bod, een onderwerp dat doorgaans minder aandacht krijgt. In *The character of personal archives: reflections on the value of records of individuals* (afl. 52, p. 126-135) benadrukt Catherine Hobbs dat deze archieven een eigen aanpak met aandacht voor het individu vergen. Modellen zoals voor administratieve en overheidsarchieven ontbreken of zijn slechts gedeeltelijk toepasbaar. Riva A. Pollard geeft een kritisch overzicht van de literatuur rond de selectie van particulier archief in *The appraisal of personal papers: a critical literature review* (afl. 52, p. 136-150). Myron Momryk schetst de evolutie en de ontwikkeling van de strategieën inzake acquisitie van particuliere archieven van nationaal belang in de National Archives of Canada. De auteur kaart vooral aan dat het begrip 'nationaal belang' voor discussie vatbaar is ('*National significance*': *the evolution and development of acquisition strategies in the manuscript division, National Archives of Canada*; afl. 52, p. 151-174). Barbara L. Craig stelt enkele vragen over de rol van de archivaris bij acquisitiestrategieën, rekening houdend met de opdracht van de archiefinstellingen en de betekenis van particuliere archieven. Selectie wordt gekoppeld aan ruimere begrippen als tijd, geheugen en behoud op lange termijn. Zowel het nut van de gebruiker als de selectie pleiten voor een doorgedreven historisch onderzoek van de archieven (*The archivist as planner and poet: thoughts on the larger issues of appraisal for acquisition*, afl. 52, p. 175-183).

Tot slot geeft David Leonard een uiteenzetting over twee rondreizende tentoonstellingen in West-Canada. Zowel de evolutie van de kunst op platenhoezen als het grafisch design van August Soehn uit de periode 1961-1997 geven de wijzigingen aan inzake acquisitiebeleid van de Canadese archieven. Beide thema's zijn immers te beschouwen als openlijke uitingen van volkscultuur (*Medicine Hat Museum & Art Gallery, cover to cover: the evolution of Western Canadian album cover art and August Soehn: forty years of television art*, afl. 52, p. 196-199).

In aflevering 53 stelt Laura Millar in *The death of the fonds and the resurrection of*

provenance: archival context in space and time, (p. 1-15) voor het 'bestemmingsbeginsel', of het statische en weinig reële 'respect de fonds', te vervangen door het 'respect of provenance'. De auteur gaat te rade bij disciplines zoals archeologie en museologie. Het 'provenance principe' zou de historiek moeten omvatten van de archiefvormer, de archiefbescheiden en de bewaring. Het principe dicht een actievere rol toe aan de archivariissen die niet alleen de archieven in een zo ruim mogelijke context plaatsen, maar ook streven naar een transparanter archiefbeheer.

Drie artikelen handelen over nieuwe technologie. Bernadine Dodge onderzoekt de impact van het digitaliseren van documenten, teksten en beelden. Het probleem is dat deze gedigitaliseerde bescheiden uit hun context gehaald worden. Anderzijds biedt deze virtuele en technologische wereld ongelimiteerde voordelen zoals snelheid. Verder meent ze dat het de verliezers en de figuranten gemakkelijker maakt hun geschiedenis te herschrijven (*Across the Great Divide: archival discourse and the (re)presentations of the past in late-modern society*; afl. 53, p. 16-30). Aan de hand van zijn ervaringen bij de Archives of Ontario brengt Jim Suderman verslag uit over het acquisitieproces bij elektronische gegevensdragers en de mate waarin dit verschilt met de 'papieromgeving' (*Defining electronic series: a study*; afl. 53, p. 31-46). Jeanette A. Bastian belicht het belang van de (virtuele) toegang tot archieven voor de vorming van het collectief geheugen. In het geval van de Maagdeneilanden bieden niet alleen het bilateraal akkoord van 1999 met het voormalige moederland Denemarken, maar ook de ontwikkeling inzake technologie hoopvolle perspectieven (*Taking custody, giving access: a postcustodial role for a new century*; afl. 53, p. 76-93). Een voorbeeld voor andere landen met een koloniaal verleden.

Onder de noemer 'onverwerkt verleden' verricht Judith Roberts-Moore onderzoek naar de betekenis van archieven voor de houding tegenover Canadezen van Japanse afkomst tijdens en kort na WO II. Hoewel archieven hier een belangrijke bijdrage kunnen leveren voor eerherstel en restitutie, is de betekenis toch veel ruimer. De National Archives spelen immers een voorname rol als bewaker van de democratie en de burgerrechten (*Establishing recognition of past injustices: uses of archi-*

In archieftijdschriften gelezen
2002, aflevering 6

val records in documenting the experience of Japanese Canadians during the Second World War; afl. 53, p. 64-75). Germaine Warkentin onderneemt een zoektocht naar de schrijver van het nog enige bestaande manuscript van de eerste vier reisverhalen van Pierre-Esprit Radisson uit 1668-1669. Met paleografisch onderzoek toont ze aan dat het gaat om een kopie uit 1686-1687. Het afschrift is van notaris Nicholas Hayward die tussen 1668 en 1690 lid was van het London Committee of the Hudson's Bay Company (*Who was the scribe of the Radisson manuscript?* afl. 53, p. 47-63).

In de rubriek 'Counterpoint' geeft Tim Cook in *Archives and privacy in a wired world: the impact of the Personal Information Act (Bill C-6) on Archives* (afl. 53, p. 94-114) zijn visie op de impact van de wet op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer die sinds 2000 in Canada van kracht is. Voorstanders van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer pleitten evenwel voor scherpere maatregelen. Tim Cook vreest dat in de strijd tussen de bescherming van de persoonlijke levenssfeer aan de ene kant en archieven en cultuur aan de andere kant deze laatste het onderspit zullen delven. Hij pleit ervoor dat archivariissen een evenwicht vinden, zowel voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer als voor het behoud van de collectieve identiteit en erfgoed. Terry Cook bespreekt in *The 'English Report' and archives: a critical appreciation* (afl. 53, p. 94-114) de aanbevelingen van het rapport dat John English in 1999 schreef over de toekomstige rol van de National Archives of Canada en The National Library of Canada. Hij gaat hierbij het gerucht over een eventuele fusie tussen bibliotheek en archief niet uit de weg.

In Toronto had een tentoonstelling plaats over architectuur en stedenbouw. De organisatoren putten uit de rijke collectie plattegronden en tekeningen die de stad na de grote brand in 1904 aanlegde. Michele Dale trekt er de aandacht op in *Your home our*

city: 100 years of public control over private space (afl. 53, p. 144-147). (Guy Coppieters)

Archives: The Journal of the British Records Association, 26 (2001; afl. 104 en 105; 27 (2002; afl. 106 en 107)

Red.: Jeremy Black. 7 Baring Crescent, Exeter EX1 1TL (Groot-Brittannië); Uitg.: The British Records Administration
ISSN 0003-9535

Aanwezig in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel).

The Journal of the British Records Association bevat bijdragen met een eerder historische dan archivalische invalshoek. Uit aflevering 104 onthouden we de voorstelling van het National Preservation Office in zes stappen (Vanessa Marshall, *A rough guide to preservation management: introducing the work of the National Preservation Office*; afl. 104, p. 1-10). Verder brengt E.A. New verslag uit van een project waarbij in 1999 meer dan 3000 Britse Middeleeuwse zegels van het Public Record Office werden gedigitaliseerd (*Digital imaging of British medieval seals: report on a six-month pilot project*; afl. 104, p. 11-17).

Vermeldenswaard uit aflevering 105 is de uiteenzetting van Nicholas Orme over de verzameling manuscripten van William Elyot, in de 15de eeuw griffier van de bisschop van Exeter (Nicholas Orme, *William Elyot, a fifteenth-century registrar, and his books*; nr. 105, p. 112-117). Carole Rawcliffe licht in aflevering 106 de betekenis toe van archieven van Engelse middeleeuwse hospitalen en armenhuizen. In de late Middeleeuwen verschoof het accent blijkbaar van zieken- naar archiefzorg, waarbij rituelen van aalmoesdonatie en eucharistieviering minutieus werden opgetekend. Het archief vormde immers de neerslag van deze zakelijke transacties waarmee de donateurs hun hemel hoopten te verdienen (*Passports to paradise: how English medieval hospitals and almshouses kept their archives*; afl. 106, p. 2-22).

Voor de geïnteresseerden in de Eerste Wereldoorlog biedt Elizabeth Greenhalgh (*The archival sources for a study of Franco-British relations during the First World War*; afl. 107, p. 148-172) een boeiend overzicht van de politieke, diplomatieke, economische en mili-

taire archieven die een licht kunnen werpen op de complexe Frans-Britse relaties in die periode. Zo liet het Franse militair apparaat 45 kilometer oorlogsarchief na in de Archives de la Guerre (Vincennes), ondanks de rantsoenering van papier. Ongetwijfeld bevatten die ook inlichtingen over de (on)dubbelzinnige houding van hun Belgische bondgenoot, hun perceptie van de Belgische oorlogsinspanningen of de Nederlandse neutraliteitspolitiek. Mark Jackson blijft in de sfeer van 'war and crime' maar gooit het met een kritische analyse van een pamflet uit het midden van de jaren 1860 over een totaal andere boeg. Het document beeldt de executie uit van de voor kindermoord veroordeelde Mrs. Winsor. Dergelijke misdaadverhalen bezitten een moraliserende ondertoon waarbij ook verzonnen gebeurtenissen in een ruimere maatschappelijke context moeten worden geplaatst. Jackson verwijst naar een herdefiniëring van de positie van de vrouw of de herwaardering van het kind-zijn (*Fiction in the archives?: sources for the social history of infanticide*; afl. 107, p. 173-185). (Guy Coppieters)

Brood en Rozen: Tijdschrift voor de Geschiedenis van Sociale Bewegingen, (2002)

Uitg.: Amsab - Instituut voor Sociale Geschiedenis. Bagattenstraat 174, B-9000 Gent (België)
ISSN 1370-7477

Aanwezig in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel).

Niet alleen uitvoerige artikelen over de sociale geschiedenis worden in het tijdschrift opgenomen, er is ook aandacht voor nieuw verworven documenten of archieven in het Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis. Bart Dewilde stelt een autobiografie voor van vakbondsman en politicus Karel Hannick, 1867-1944 (*Een interessant egodocument van een dienaar van de beweging, Carolus Ludovicus Hannick*; afl. 1, p. 57-58). Jan Laplasse doet hetzelfde voor *De archieven van de socialistische verbruikcoöperaties in Leuven en Mechelen uit 1886-1981* (afl. 1, 58-63) en voor het archief van het Koöperatief Verbond Antwerpen (1888-1983) (*Van Nevelsteen tot Detiège: de archieven van het Koöperatief Verbond Antwerpen en voorlopers*; afl. 3, p. 67-75). Rik De Coninck stelt *Het archief van de Centrale van Belgische*

Metaalbewerkers (CMB) voor, met stukken uit de periode 1915-1919 (afl. 1, p. 64-66). De in 1994 overleden acteur-toneelschrijver Romain Deconinck is vooral in het Gentse zeer bekend. Piet Creve brengt zijn archief voor het voetlicht (*Het archief van Romain Deconinck*; afl. 1, p. 66-67). Rita Calcoen, Piet Creve en Andrée Holsters presenteren in *Een ode aan de samenwerking tussen de departementen: de verwerking van het archief van de Vereniging België-DDR* (afl. 3, p. 75-79). Dit archief omvat de periode 1963-1990. *Het archief van Oxfam-Wereldwinkel Antwerpen* (afl. 4, p. 43-45) van Bert Boeckx onthult wat de onderzoeker in dit archief (periode 1971-) kan aantreffen. En Melanie Voets vestigt de aandacht op een afdelingsarchief van de socialistische vrouwenbeweging (*Het archief van de SVV Brugge-Oostende (1968-1990)*; afl. 4, p. 46-47).

Bart Hellinck, die al eerder publiceerde over de verwerving van kabinetsarchieven (*Broad en Rozen* (2000; afl. 1, p. 82-87), behandelt in een vervolgartikel de concrete selectie en ordening van dergelijke bestanden aan de hand van het archief uit de eerste ministerperiode van Norbert De Batselier (*Kabinetsarchieven: een vervolg*; afl. 2, p. 53-57). Jan De Maeyer stelt het Kadoc voor naar aanleiding van het 25-jarig bestaan van dit archief- en documentatiecentrum (*De schatkamer van Kadoc... een caleidoscoop van religie en samenleving in Vlaanderen*; afl. 3, p. 49-55). (Johan Vannieuwenhuys)

Comma: International Journal on Archives = Revue internationale des Archives, 2 (2002), afl. 1-2

Uitg.: Internationale Archiefraad (ICA-CIA), 60, rue des Francs-Bourgeois, F-75003 Paris (Frankrijk). Red.: Nancy Bartlett, Bentley Historical Library, University of Michigan, 1150 Beal Avenue, Ann Arbor, MI 48109-2113 (USA)

ISSN: 1680-1865

Aanwezig in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel), in de bibliotheek van de Archiefschool-Nederlands Instituut voor Archiefonderwijs en -onderzoek (Amsterdam), in de bibliotheek van het universiteitsarchief van de KU Leuven (Tabularium) en in de vakbibliotheek van het universiteitsarchief van de VUB (Brussel).

Aflevering 1-2 van jaargang 2002 bevat de handelingen van de XXXVste Conférence internationale de la Table Ronde des Archives (CITRA) die in oktober 2001 in Reykjavik (IJsland) werd gehouden. Thema was 'Archief en Samenleving - Geheugen van de Samenleving'. Bijzondere aandacht ging naar verwerking en selectie van archief; archieven van verenigingen en ondernemingen; en mondiale overlevering.

Het is onbegonnen werk alle bijdragen de revue te laten passeren. Toch willen we trachten recht te doen aan de rijke inhoud van de congreshandelingen. Het internationale perspectief waarmee de auteurs de thema's hebben behandeld, bewijst dat de CITRA sinds de jaren 1990 tot een echte 'wereldtop voor het archiefwezen' is uitgegroeid (Franjo Blijjan, *De la CITRA européenne à la CITRA universelle*, p. 211-212).

De bundel opent met een algemene uiteenzetting over de veranderde opdracht van de archivaris (Berndt Frederiksson, *The changing role of archivists in contemporary society*, p. 37-43). Daarna wordt het eerste aandachtspunt aangesneden: 'acquisitie en selectie van archief'. In een inleiding schetst Maria Luisa Conde Villaverde de evolutie van de criteria voor acquisitie en selectie (*Evolución de los principios de la adquisición y la selección*, p. 45-49). Hoe men in het Verenigd Koninkrijk, en meer specifiek in het Public Records Office (National Archives), aankijkt tegen selectie, zetten Duncan Simpson en Susan Graham uiteen (*Appraisal and selection of records: a new approach*, 51-55). Voor de Australische ervaring tekent Anne-Marie Schwirtlich (*The functional approach to appraisal - the experience of the National Archives of Australia*, p. 56-62). Om te weten hoe het archiefbeheer bij de federale overheidsorganen in de Verenigde Staten gebeurt, heeft de National Archives and Records Administration een onderzoek ingesteld naar de selectie die er wordt toegepast. Tegelijk werd het records management geëvalueerd (Susan R. Cummings, *Reengineering NARA: records management policies*, p. 63-65). Over de juridische basis van archiefselectie handelt Claes Grånström (*Legal framework for appraisal*, p. 67-71). Ook elektronisch archief moet geselecteerd worden. Daarover schrijft Terry Eastwood een nuttige bijdrage met een goede bibliografie (*The appraisal of electro-*

nic records: what is new?, p. 77-87). Hoe in Frankrijk de invoering van moderne informatietechnologie bij de overheid de archiefselectie beïnvloedt, zet Rosine Cleyet-Michaud uiteen in *Les effets de la complexité et de l'informatisation des procédures administratives sur l'évaluation: l'exemple de la France* (p. 103-108).

Het tweede aandachtspunt, 'archieven van bedrijven en verenigingen', wordt ingeleid door Lesley Richmond (*The memory of society: business*, p. 113-119). Daarna volgen detailstudies. In Polen kwam door de landhervorming en de nationalisering van de industrie (1944-1946) heel wat privaat archief, en dus ook heel wat bedrijfsarchief, in openbare archiefbewaarplaatsen terecht. Na 1989 deed zich een omgekeerde beweging voor: heel wat overheidsfuncties werden geprivatiseerd. Daria Nalecz zet uiteen welke gevolgen dit voor het archiefwezen meebrengt (*Privatization of the public sector functions (the Polish case)*; p. 121-125). Jean Wilfrid Bertrand snijdt hetzelfde thema aan. Hij spitst zijn uiteenzetting toe op de privatisering van overheidsbedrijven in ontwikkelingslanden. Een beknopte bibliografie sluit deze bijdrage af (*La privatisation des entreprises du secteur public: les stratégies des archives dans les pays en voie de développement*, p. 127-132). Archieven van multinationale ondernemingen plaatsen de onderzoeker en de archivaris voor heel wat problemen. Een eerste benadering brengt Hervé l'Huillier met *Les contraintes des multinationales* (p. 133-137).

De werking van archieven van naamloze vennootschappen, niet-gouvernementele organisaties (NGO's), sociale bewegingen, en andere verenigingen weerspiegelt een belangrijk deel van de menselijke activiteit in de samenleving. Aan het thema 'verenigingen en hun archief' (*L'explosion associative dans le monde*, p. 139-144) wijdt Michel Doucin interessante bladzijden. Daarna neemt Georges Mouradian de houding hierover van de Archives de France onder de loep (*La politique des Archives de France pour les archives associatives*, p. 145-153). Specificiteit en diversiteit, alsook de problemen van selectie en ordening komen aan bod. Hoe de zaak in Canada wordt aangepakt verhaalt Michel Caya (*Les archives associatives au Canada*, p. 153-157). Suggesties en aanbevelingen voor wat er rond de archieven van internationale NGO's

In archieftijdschriften gelezen
2002, aflevering 6

moet worden ondernomen, staan in het vijf-puntenplan van Jens Boel (*Archives of International non-Governmental Organizations*, p. 159-161).

Het derde thema van de XXXVste CITRA betref 'de gesproken archieven' en de persoonlijke archieven, speciaal dan wat betreft 'de kleine man'. Na de inleiding door Ian E. Wilson ('*Ordinary people forgotten by history: their (shortfall in) representation in written archives*', p. 163-165) brengt Alicia Casas de Barran in *The new history and private papers in Uruguay and Argentina* (p. 167-172) informatie over de aandacht die archiefbewaarplaatsen in Uruguay en Argentinië schenken aan private archieven die gegevens bevatten over het dagelijkse leven van de burger, een aandacht die gewekt is door de onderzoeksvragen van beoefenaars van de 'nouvelle histoire'. Wij signaleren ook *The selection of case files: the right to social memory versus the right to social oblivion* (p. 173-175), waarin Inge Bunsgaard zeer privacygevoelige bronnen onder de aandacht brengt en wijst op de deontologische aspecten die de omgang met zulke bronnen voor de archivaris meebrengt.

Hoe historici vandaag de 'mondelinge bron' benaderen en welke mogelijkheden en beperkingen 'oral history' meebrengt, schetst Dora Schwarzstein in *Oral history around the world: present and future perspectives* (p. 177-188). Ook de rol van de archivaris als 'vormer van gesproken bronnen' komt ter sprake. Hoe archivariissen in Zuid-Oost Azië bij oral history-projecten betrokken zijn, vertelt Lily Tan (*Archival strategies for oral sources in Southeast Asia - Southeast Asia's forgotten history*, p. 189-200) in een boeiende bijdrage waarin zij vijf onderzoeksprojecten (Thailand, Maleisië, de Filippijnen, Indonesië en Singapore) toelicht en een nuttige oriënterende bibliografie over oral history voegt.

Hoe – in Afrika, maar niet alleen daar – mondelinge getuigenissen de informatie (of het gebrek aan informatie) vervat in geschreven archiefstukken kunnen aanvullen is het

onderwerp van de bijdrage van Ndiyo Mutiti (*Re-figuring the archives: the African experience*, p. 201-205). Hij steunt op ervaringen in het Zuid-Afrika van na de apartheid. Meer gegevens over het project 'Re-figuring the archives' vindt men in *South African Archives Journal* 40 (2000). Als slot is er de lezenswaardige uiteenzetting *Oral history as a tool in archival development* van James E. Fogerty (p. 207-210). (Gustaaf Janssens)

Cr. Interdisciplinair Vakblad voor Conservering en Restauratie, 3 (2002)

Red.: Catrien Deys. Uitg.: Stichting Publicaties Conservering en Restauratie (SPCR) Postbus 76709. NL 1070 KA Amsterdam (Nederland) ISSN 1566-3876

Aanwezig in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel) en in de bibliotheek van het Kadoc (Leuven)

Cr (voorheen *Care* (1998-1999), daarvoor *De Restaurator*, tot 1997) is een interdisciplinair vakblad voor conservering en restauratie maar besteedt weinig aandacht aan de conservering en restauratie van papieren dragers. De andere erfgoedcategorieën (vooral museumvoorwerpen) komen wel ruim aan bod. In jaargang 2002 kunnen twee bijdragen de aandacht van de archivaris trekken. In *Het Project Conservering Videokunst* (afl. 1, p. 34-42) brengt Gaby Wijers een 'inzicht in de conserveringsproblematiek en tips voor behoud van videobanden'. De auteur verstrekt vuistregels voor de omgang met en het gebruik en de opslag van magnetische media en pleit voor digitalisering en compressie voor de bewaring van deze banden op lange termijn. In *Een beslissingsmodel voor boekconservering: aanzet tot een model voor het beslissingstraject dat aan de conservering voorafgaat* (afl. 2, p. 22-30) presenteert Jos Schrijen de fasen die aan conservering voorgaan. Hoewel zijn model de boekconservering betreft en afgeleid is van een conserveringsmodel voor moderne kunst, bevat het elementen van technische, financiële, (kunst)historische, esthetische en ethische aard die mutatis mutandis kunnen gelden voor de noodzakelijke besluitvorming die aan de conservering van archiefbescheiden voorafgaat. (Godfried Kwanten)

Dendermondse Museum- en Archiefberichten, afl. 45-47 (2002)

Uitg.: Stedelijke Musea en Stadsarchief Nijverheidsstraat 1, B-9200 Dendermonde (België) Aanwezig in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel).

Het tijdschrift brengt allerlei nieuwsberichten over het Stadsarchief en de Stedelijke Musea, evenals korte biografische, historische en kunsthistorische bijdragen over het Dendermondse verleden. Speciaal te vermelden zijn: het jaarverslag over de werking van de Dendermondse Archiefdienst in 2002 (afl. 45, p. 13-15) en een verslag van Aimé Stroobants over de studiedag van de sectie Archief en Hedendaags Documentbeheer (VVBAD) in Brugge op 14 december 2002 over 'de spanning tussen publieksvriendelijkheid en documentbeveiliging in het archief' (afl. 47, p. 11-12). (Johan Vannieuwenhuysse)

Histoire et Archives, 11 (2002)

Red.: Françoise Hildesheimer. Uitg.: Société des Amis des Archives de France. 60, rue des Francs-Bourgeois. F-75.141 Paris Cedex 03 (Frankrijk) ISSN 1278-382X

Aanwezig in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel).

Dit tijdschrift brengt in elke aflevering uiteenlopende archiefbestanden voor het voetlicht en draagt zo bij tot een betere kennis van diverse soorten archieven. Pascale Geneste verdiept zich in het ontstaan van de kaarten en plattegronden van de Franse hydrografische dienst. De auteur gaat ook in op het ontstaan en de evolutie van de archiefvormer (*L'archiviste et l'hydrographe: aux origines du service hydrographique: le dépôt des cartes et plans de la Marine (1720-1850)*, p. 7-20). Archieven van spaarkassen zijn te weinig bekend. In *Les archives historiques des Caisses d'Épargne* (p. 65-68) geven Jean Borenstein en Josiane Duret een nuttig overzicht van welke bronnen men er kan aantreffen. Iedereen die met familiearchief te maken heeft, weet dat dit archief bij vererving vaak onder de erfgenamen wordt verdeeld. Zo raken onderdelen van hetzelfde archief gescheiden en kan het zijn dat één deel gemakkelijk raadpleegbaar is en een ander niet. Dat was het lot van het archief

van de Franse maarschalk Soult, hertog van Dalmatië (1769-1851). De Archives Nationales bezitten één gedeelte (archief 402 AP – 'Fonds Mornay-Soult'), maar een ander deel is in privaat bezit. In een zeer mooi artikel (*Archives et noblesse: le démembrément d'un patrimoine écrit est-il un signe de déclassé-ment? L'exemple du fonds Soult*, p. 21-45) beschrijft Nicole Gotteri de lotgevallen van het verspreid geraakte archief-Soult. Zij geeft ook inzicht in het belang en de inhoud van het archief. Meer en meer beginnen archiefdiensten te beseffen dat zij mondelinge bronnen moeten verzamelen, bewaren en ontsluiten. Zo veroverd de mondelinge geschiedenis langzaam een plaats in het archiefwezen. Vincent Duclert schetst de toestand in Frankrijk, geeft enkele onderzoeks- en werkpistes aan en maakt een balans op: *'Archives orales': de l'archivistique aux sciences sociales*, p. 69-86. De oorlog in Algerije was zowel voor de Algerijnen als voor de Fransen heel tragisch. Agnès Callu en Patricia Gilet stellen de bronnen voor die daarover in de Archives Nationales aanwezig zijn (*Ecrire les traumatismes de la guerre d'Algérie aux Archives Nationales*, p. 47-63). (Gustaaf Janssens)

Nuovi Annali della Scuola speciale per archivisti e bibliotecari, 16 (2002)

Red.: Marci Santoro. Uitg. Scuola speciale per archivisti e bibliotecari. Via Vicenza 23. I-00185 Roma (Italië)
ISSN 1122-0775
Aanwezig in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel).

Uit jaargang 2002 vermelden wij enkel die bijdragen die rechtstreeks over archief of archivalieken handelen en die het lokale belang overstijgen. Dit is het geval voor het artikel van Letizia Cortini (*Il dibattito archivistico sulle fonti audiovisive: il contributo delle metodologie archivistiche al loro trattamento negli archivi di immagini in movimento*, p. 235-258), waarin een status quaestionis wordt gegeven van wat er in Italië rond het beheer van audiovisueel archief gebeurt. Meer en meer bieden websites de mogelijkheid om documenten online te raadplegen. In *La memoria nel web* (p. 259-276) onderzoekt Manuela Riosa dertig internetsites – van openbare én private instellingen – over de Eerste Wereldoorlog die deze mogelijkheid

bieden. Om de sites te onderzoeken werd het model van het 'virtueel museum' gebruikt. Als 'Bijlage' volgen de dertig 30 webadressen met een korte identificatie (p. 268-275). (Gustaaf Janssens)

OD 56 (2002)

Red.: Ingrid de Bock. Uitg.: Vereniging voor documentaire informatievoorziening en administratieve organisatie. VNG-uitgeverij. Postbus 30435. NL-2500 GK 's Gravenhage (Nederland)
ISSN 0923-6600
Aanwezig in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel) en in de bibliotheek van de Archiefschool-Nederlands Instituut voor Archiefonderwijs en -onderzoek (Amsterdam).

Dit in Nederland erg bekende vakblad brengt korte, goed leesbare artikelen. Enkele betreffen het beheer van dynamisch archief en vele sluiten onmiddellijk aan bij de praktijk. Zo is er de bijdrage van Anne Weyers-de Ruyter (*Invoering van RIO en BSD als bedrijfsvoeringsinstrument bij Rijkswaterstaat*, p. 38-45). De auteur toont aan dat zowel het Rapport Institutioneel Onderzoek (RIO) als het Basisselectiedocument (BSD), twee instrumenten voor de PIVOT-selectiemethodie bij Rijkswaterstaat, het dynamisch archiefbeheer ondersteunen. Hoe er bij het Ministerie voor Verkeer en Waterstaat gedigitaliseerd wordt, brengt Timo ten Cate in *Digitaliseren is communiceren!* (p. 62-64), een verslag over de uitvoering van het in 2000 gestarte project Digidoc. Jos Corten & Herman Veldman rapporteren in *Ontsluiting hinderwetarchief door middel van een systematische inventarisatie en inhoudelijke ontsluiting* (p. 438-446) over de ontsluiting, in het Streekarchief Eindhoven, van 75 meter bouwvergunningen (1902-1935) en vergunningen voor het oprichten van hinderlijke bedrijven (1920-1992) via een speciaal ontwikkelde software. In *De schaduwboekhouding van Nederland* (p. 443-447) pleit Eric Ketelaar voor een goed archiefbeheer en wijst hij de trend af waarbij sommige archiefvormers naast het door hun gevormde 'echte archief' ook nog een 'schaduwarchief' aanleggen. Jos de Jong geeft in *Ontwikkeling en voortgang van digitale duurzaamheid* (p. 365-369) goede basisinformatie over digitale bewaring, conserveringstechnieken en beheer van dynamisch digitaal archief. Het artikel

maakt de balans op tien jaar na het verschijnen, in 1992, van het MLG-rapport van de Nederlandse Rekenkamer, dat de problematiek van het duurzaam bewaren van digitaal archief aan de orde stelde. Over dit actuele thema is men nog niet uitgepraat. Onder de titel *Nu begint het pas!* (p. 85-98) brengt Marjolein Lich verslag uit over het eind 2001 gehouden congres 'Behoud van informatie'. Op deze bijeenkomst stond duurzame bewaring van informatie centraal. OD kijkt ook over de grenzen. In *De president en de documenten* (p. 193-199) trekt Ronald Groeneweg de aandacht op het Decreet (Presidential Order nr. 13233 - 1 nov. 2001), waarbij US-president G.W. Bush de raadpleegbaarheid van presidentieel archief beperkt. Meer hierover infra, bij de bespreking van het artikel van L. Kenosi in *SA Archives Journal*. (Gustaaf Janssens)

The Paper Conservator: The Journal of the Institute of Paper Conservation, 26 (2002)

Red. en uitg.: The Institute of Paper Conservation. Bridge House. Waterfront. Upton upon Severn. WR 8 OGH (Groot-Brittannië)
ISSN 0309-4227
Aanwezig in de bibliotheek van het universiteitsarchief van de KU Leuven (Tabularium).

Jaargang 2002, samengesteld door Alan Donithorne, bevat de geannoteerde teksten van de lezingen op de IPC [Institute of Paper Conservation] Toning Conference, die op 5 en 6 juni 2000 te Londen plaatsvond. Het volume is opgedragen aan Jennifer Clare Hampson (1951-2002), medeoprichter van het IPC. Alle bijdragen gaan in op de problematiek van retouchering, inkleuring van tekeningen en herstelling/aanvulling van ontbrekende elementen in afbeeldingen. De artikelen behandelen de praktisch-technische, maar vooral de historisch-esthetische aspecten van retouchering. Wat dit laatste betreft, schetst ze de evoluerende visie van de Britse deskundigen in de afgelopen eeuw, in het bijzonder voor kunstwerken op papier. In *Some alternative strategies in matching and toning paper and parchment for repair of books and manuscripts* (p. 59-70) behandelen Lien Gyles en Ian Maver deze problematiek aan de hand van het restauratiedossier van een exemplaar van Pierandrea Mattioli's *I discorsi Nelli Sei Libri di Pedario Dioscoride Anararbo della*

In archieftijdschriften gelezen
2002, aflevering 6

materia Medicinale (Venetië, 1568), bewaard in het Wellcome Institute te Londen. (Godfried Kwanten)

SA Archives Journal, 42 (2001-2002)

Red.: Michele Pickover, Ilse Assmann & Razia Saleh. Uitg.: South African Society of Archivists. P.O. Box 931. Auckland Park 2006 (Zuid-Afrika)

ISSN 1012-2796

Aanwezig in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel).

Zuid-Afrika maakt een 'wedergeboorte' door. Het land probeert langzaam de pas verworven democratie te verankeren in de multiculturele samenleving en ook op internationaal vlak is het na jaren van 'afzondering' een volwaardige gesprekspartner geworden. Deze aflevering van *South African Archives Journal*, het tijdschrift van onze Zuid-Afrikaanse zustervereniging, staat dan ook helemaal in het teken van de Zuid-Afrikaanse 'wedergeboorte' en de omwentelingen op archiefgebied die daarmee samengaan.

Verne Harris, een Zuid-Afrikaans archivaris die ook over 'archieff en mensenrechten' publiceert en grondig overtuigd is van de rol van archief voor de opbouw van een democratische rechtsstaat, vraagt zich in *Nascens, renaissance and the archive in South Africa* (p. 1-5) af of men er al van 'wedergeboorte' mag spreken, gezien het 'geboorteprocess' nog niet helemaal is voltooid. In *Renaissance in archiving: the present upheaval in audiovisual archives: evolution towards multimedia archiving?* (p. 7-14) biedt Albrecht Haefner goede basisinformatie over bewaring, preservatie en ontsluiting van audiovisueel archief.

Een duidelijke 'omwenteling' in het archiefwezen is de vorming van archief op elektronische drager. De bijdrage van Brad Abbott (*Electronic renaissance: rebirth, renewal and reinvention*, p. 15-26) behandelt de problemen van het duurzaam beheren en bewa-

ren van digitaal archief. Hierbij worden ook enkele Amerikaanse (VSA en Canada) en Australische projecten toegelicht. In de bibliotheeksector is de virtuele bibliotheek goed ingeburgerd. Linda M. Cloete presenteert de 'electronic library' en vraagt zich af of de hierbij opgedane ervaring kan bijdragen tot het vinden van oplossingen voor een goede bewaring van digitaal archief (*Electronic libraries: implications for the electronic management of archival records*, p. 37-41).

Mondelinge geschiedenis, 'oral history' is meer dan ooit doorgedrongen tot het takenpakket of toch de belangstellingssfeer van de archivaris, en dit niet alleen daar (in Afrika bv.) waar de mondelinge traditie een belangrijke rol inneemt. In *Heritage professionals and the challenge of oral history in the UK* (p. 43-51) schetst Rob Perks hoe Britse archivariissen en archiefdiensten omgaan met mondelinge geschiedenis. Ook hier kan men spreken van een 'niet-traditionele archivalistische aanpak', een uitdaging voor de hele erfgoedsector.

Men vergeet het soms, maar ook in zuidelijk Afrika leven al heel lang veel islamieten. Zoals de andere 'volkeren van het boek' heeft de islam een grote schijftraditie. Islamieten gebruikten en gebruiken in Zuid-Afrika, zoals elders – bv. in Turkije en Perzië – het Arabisch schrift om hun teksten op te tekenen. Die worden 'ajami-handschriften' genoemd, 'handschriften in de islamwereld in andere talen dan de officiële talen van het land'. Hoe dit kostbaar cultureel erfgoed in Zuid-Afrika wordt bewaard en bestudeerd, beschrijft Muhammed Haron in *The preservation and study of South African Ajami manuscripts and texts* (p. 53-60).

Een laatste artikel in *SA Archives Journal* betreft de gevolgen van de aanslagen van 11 september 2001 voor het recht op informatie en voor de raadpleegbaarheid van openbaar archief in de Verenigde Staten. De bijdrage van Lekoko Kenosi handelt over de restricties inzake de raadpleging van presidentieel archief die president G.W. Bush door een 'Executive Order' (nr. 13233: Futher implementation of the Presidential Records Act, 1 nov. 2001) heeft ingevoerd en waardoor hij bepaalde dat een zittend president de inzage van het archief van een voorganger kan verbieden, zelfs als dat archief door die

vorige president raadpleegbaar was gemaakt. Deze presidentiële maatregel lokte al op 6 november 2001 een scherpe reactie uit van de Society of American Archivists. Oproepen tot protestacties volgden (*National security and the September 11 terrorist attacks: implications for worldwide democratic accountability*, p. 61-77). (Gustaaf Janssens)

Scrinium: Zeitschrift des Verbandes österreichischer Archivarinne-n und Archivare, 56 (2002)

Red.: Christine Tropper, Heinrich Berg en Hubert Zenz. Uitg.: Verband Österreichischer Archivarinne-n und Archivare. Wiener Stadt- und Landesarchiv. Rathaus, A-1082 Wenen (Oostenrijk)

Aanwezig in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel).

Scrinium bundelt de handelingen van de Österreichischer Archivtag, in dit geval de 29ste, die plaatsvond van 26 tot 28 september 2001 te Wenen, met als thema 'Archivorganisation am Beginn des 3. Jahrtausends'. De Oostenrijkse archiefwetgeving neemt in deze bundel een centrale plaats in, met bijdragen van Lorenz Mikoletzky, *Das Bundesarchivgesetz* (p. 9-17), Franz Sturm, *Das Kärntner Landesarchivgesetz* (p.18-25) en Ferdinand Opll, *Das Wiener Archivgesetz und seine Auswirkungen auf die Umsetzung archivischer Aufgaben* (p. 26-33). Van de artikels over de feitelijke organisatie van het archiefwezen in Oostenrijk, wordt hier bij wijze van voorbeeld, slechts dat van Johannes Ebner, *Die aktuelle situation der Diözesanarchive in Österreich* (p. 46-51) aangehaald. In *Neue archivische Aufgaben im öffentlichen Interesse* (p. 52-64) behandelt Anton Eggendorfer de uitdagingen waarvoor zijn Oostenrijkse collega's staan, vooral in verband met archieven uit de nationaal-socialistische tijd. Hierbij aansluitend stelt hij het project 'Netzwerk Geschichte: Verein zur Förderung des Archivwesens in Niederösterreich' voor. Waltraud Karoline Koller en Fritz Koller gaan in *Die Stellung der Archive in der Verwaltung* (p. 65-80) in op de vraag naar de positie van het archiefwezen van Bund en Länder in het geheel van de overheidsadministratie, zowel in organisatorisch als in functioneel opzicht. Een verhuizing is een van de ergste calamiteiten die een archief kan overkomen, zo wordt wel eens beweerd. Het verslag van Heinrich

Berg, Peter Csendes, Ferdinand Opll en Brigitte Rigele, *Zur Übersiedlung des Wiener Stadt- und Landesarchiv in den Gasometer D* (p. 86-90), over de verhuizing – in één jaar tijd! - van 35 strekkende kilometer archief uit elf depots naar een nieuw archiefgebouw, toont dat met veel planning en controle de operatie succesvol kan worden afgerond. De opleiding tot archivaris krijgt aandacht in een artikel van Wolfgang Weber. Hij becommentarieert in *How to become an Archivist – or a Records Manager?: ein Erfahrungsbericht zur Ausbildung von Archivbediensteten in Großbritannien* (p. 91-98) de opleiding tot Master in Records and Archives Management van de School of Library, Archives and Information Studies aan het Londense University College. (Michel Oosterbosch)

'30-'50. SOMA Berichtenblad, nrs 37, 37bis en 'Bijlage' bij nr. 37bis (2001)

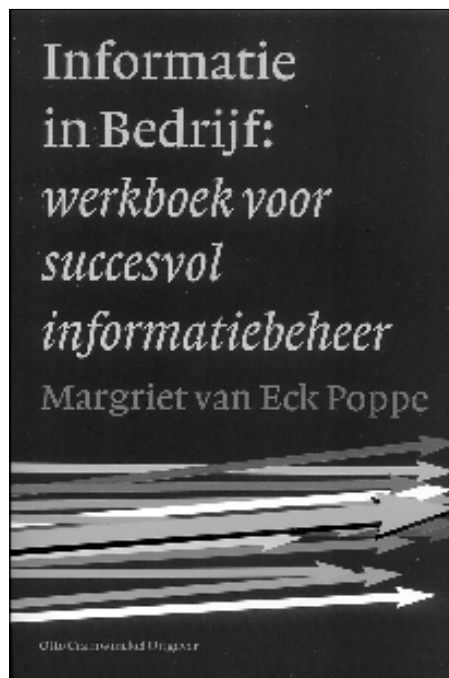
Red.: I. Ponteville & F. Selleslagh. Uitg.: Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij (SOMA), Residence Palace - Blok E. Wetstraat 155 bus 2. B-1040 Brussel

De publicatie wordt op verzoek gratis toegestuurd.

Het *SOMA Berichtenblad* wijdt veel aandacht aan colloquia en publicaties betreffende de periode 1935-1950. Daarnaast komen de archiefaanwinsten van het studiecentrum aan bod. Dit is het geval in zowel nr. 37 (Dirk Martin & Fabrice Maerten, *Aanwinsten van het archief*, p. 6-12; Frans Selleslagh, *Beeldarchief*, p. 14-17) als nr. 37bis, een aflevering geheel gewijd aan de aanwinsten van 2001 (Eric Laureys & Fabrice Maerten, *Archief. Aanwinsten 2001*, p. 10-17). De 'Bijlage bij nr. 37bis' bevat de *Bibliografie van de in 2001 verschenen publicaties betreffende België en de Tweede Wereldoorlog* en is van de hand van Dirk Luyten (p. 3-39). (Gustaaf Janssens)

INFORMATIE IN BEDRIJF: WERKBOEK VOOR SUCCESVOLG INFORMATIEBEHEER

Margriet van Eck Poppe en co-auteurs. - Otto Cramwinckel Uitgever. - 2003. - www.cram.nl

'*Informatie in bedrijf: werkboek voor succesvol informatie beheer*' is een handig en informatief boek, 189 pagina's dik/dun en vlot te lezen. Het is geschreven voor ondernemers in het midden- en kleinbedrijf die hun bedrijfsinformatie beter willen beheren. Het bevat veel herkenbare uitspraken, voorbeelden, praktijkervaringen en nuttige verwijzingen. Al te vaktechnische terminologie wordt achterwege gelaten en mede daarom leest dit boek als een trein.

Elk van de 10 hoofdstukken is geschreven door een ervaren informatiespecialist. Samen vormen ze wel één geheel zowel wat betreft de inhoud als de vorm, dat is dan de verdienste van de hoofdredacteur, Margriet van Eck Poppe. De hoofdstukken volgen elkaar op als logische vragen: Waarom aandacht voor informatie? Welke informatie? ... Waar vind ik informatie? En tenslotte het huwelijk tussen ICT en informatiebeheer en de vraag wie het werk zal doen, zelfdoen of uitbe-

steden? Op sommige plaatsen lijkt de tekst wat eenvoudig, maar op andere plaatsen dan weer niet - simpel omdat je dat nog niet wist. Het boek is duidelijk geschreven voor niet-informatiespecialisten. Toch is het voor deze laatsten ook erg bruikbaar omdat je zeer snel leest over wat je al weet en je je vlug informeert over domeinen waarmee je minder vertrouwd bent.

Interessant is de indeling van informatie niet alleen in externe en interne informatie, maar ook in strategische, tactische en operationele informatie en het gebruik van de Balanced Scorecard om te bepalen welke informatie zeker nodig is.

Het boek zit boordevol voorbeelden, verwijzingen en tips. Een minpunt voor de Belgische lezer is de sterke focus op Nederlandse bronnen.

Mia Brugmans

*Business Intelligence - Interbrew
Vaartstraat 94 - 3000 Leuven
mia.brugmans@interbrew.com*